

INSTITUT FOR PLANTEPATOLOGI

Månedsoversigt over plantesygdomme

541. Maj 1983

Der blev for maj modtaget indberetninger fra 70 medarbejdere.

Vejret var i maj måned fugtigt, og der faldt overalt i landet nedbør langt over normalen. Måneden var tillige forholdsvis kølig, idet temperaturen det meste af tiden lå under normalen. Antal solskinstimer lå ligeledes langt under normalen. Normalt for maj er 250 solskinstimer, men i maj 1983 var der kun ca. 100 solskinstimer.

Temperaturen. De enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i (): 8,8 (9,5), 10,3 (10,6), 11,9 (11,5), 11,3 (12,4).

Nedbøren faldt som nævnt rigeligt overalt i landet. For Jylland-Øerne faldt der i alt 139 mm mod normalt 38. I de enkelte amtskommuner blev normalen i (): Nordjylland 132 (34), Viborg 169 (35), Århus 135 (35), Vejle 144 (40), Ringkøbing 173 (39), Ribe 176 (42), Sønderjylland 148 (45), Jylland i alt 152 (38), Fyn 116 (40), Vestsjælland 103 (35), Frederiksborg-København-Roskilde 99 (38), Storstrømmen 113 (40), Øerne i alt 108 (38) og Bornholm 70 (34).

SYGDOMME PÅ LANDBRUGSPANTER

=====

KORN OG GRÆS

Nedbør. Den rigelige nedbør også i april måned gjorde, at mange arealer først blev tilsået i løbet af maj måned. Det er især de lidt lavere arealer, det har knebet med. Svend-Otto Hansen, Læsø, skriver således, at der i år har været relativt mange oversvømmede marker, at afgrøderne nu lider af iltmangel, og at hel eller delvis omsåning er nødvendig adskillige steder. Pr. 1. juni manglede man på Læsø at så ca. 40% af kornarealet. Fra Møn skriver Søren Hansen, Stege, at der i mange bygmarker nu kan ses større eller mindre partier, som er stærkt hæmmet på grund af den kraftigt sammenslemmede jord med deraf følgende iltmangel. Rodudviklingen har dermed været meget dårlig. Jordene har generelt været for våde ved såningen, og 130-180 mm efter såningen har ikke gavnet.

Kvælstof- og iltmangel. Adskillige vårbygmarker har i hele maj måned været meget gule på grund af kombination af kvælstof- og iltmangel. C. E. Borregaard, Holstebro, skriver således, at det i mange tilfælde er nødvendigt at udbringe ekstra kvælstof til vårafgrøderne, især på sandjordene. Årsagen er nedvaskning, især hvor der er tilført fast kvælstof-gødskning, men også i mange tilfælde efter tidligt udbragt flydende ammoniak. Niels Chr. Larsen, Randers, skriver ligeledes, at mange bygmarker er gule på grund af kombinationen af både kvælstof- og iltmangel. H. P. Nielsen, Bjerringbro, og Erik Fredenslund, Kolind, omtaler ligeledes mange gule bygmarker på grund af den megen nedbør og dermed iltmangel. Tage Andersen, Skanderborg, skriver, at der ikke er set kuldeskader, men at der på lerede arealer og steder med megen kørsel nu ses en gulfarvning i bygmarkerne. Årsagen er vel både iltman-

gel og kvælstofmangel. Sv. Aa. Hansen, Varde, skriver, at det altovervejende problem i vårbygmarkerne er den megen regn og med deraf følgende iltmangel og udvaskning af næringsstoffer. Adskillige marker er endnu ikke blevet tilsået her på egnen. Erik Christensen, Løgumkloster, omtaler ligeledes iltmangel i bygmarkerne overalt på egnen. A. S. Asmussen, Svendborg, skriver, at der nu i de fleste vårbygmarker, men især på lettere jord, ses kvælstofmangelsymptomer og i enkelte marker tillige med rødlig bladspidser. Rodsystemet er mørktfarvet og meget dårligt udviklet på grund af den kraftige nedbør. Johannes Sørensen, Slagelse, skriver, at han aldrig tidligere har set så mange gule bygmarker. Den megen regn med påfølgende sammenslemmet, tæt og fast og dermed iltfattig jord får skylden. Mads Kristensen, Roskilde, skriver, at marker, der har fået tilført flydende ammoniak, nu er meget gule, bl.a. på grund af den megen nedbør og tætte jord. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., skriver, at der på grovsandet inddæmmede jord nu ses stærke kvælstofmangelsymptomer på grund af udvaskning.

Nattefrost og kulde. På vintersæden har man kunnet se karakteristiske frostsvidninger på bladene med de såkaldte rynkninger. I vinterbygmarkerne har der også i adskillige marker kunnet iagttages en del planter, som skred dårligt igennem, idet stakken hang fast i skedebladet. Årsagen til den dårlige gennemskridning er kuldepåvirkning. N. P. Bladt, Haderslev, skriver således om deformede aks i vinterbyggen, specielt i sorten Igri, og hvor stakken er forkrøblet ved gennemskridningen, hvilket skete omkring den 25. maj.

I vårbygmarkerne er der ikke, på grund af den sene såning og det forholdsvis milde vejr, set nogen nedfrysning.

Kaliummangel er set ret udbredt i vårbygmarkerne. Poul Olsen, Hobro, skriver således, at den forekommer ved fremspiringen i mange vårbygmarker. I år har den været udtalt efter opløjet græs, og hvor der sidste år er høstet 3-4 slæt. Efterhånden som de blivende rødder har udviklet sig, forsvinder symptomerne dog i de fleste marker. H. P. Nielsen, Bjerringbro, skriver ligeledes, at der er betydelig mere udbredt kaliummangel end sædvanligt, især på let sandmuldet jord, og hvor der ingen PK-gødning er givet. De fleste marker har dog rettet sig noget de sidste dage. Tage Andersen, Skanderborg, skriver ligeledes om en del kaliummangel hist og her, og især på sandjordene. N. O. Larsen, Frederikssund, skriver, at kaliummangel ses ret ofte, men kun på lokale områder i marken. Især er kaliummangel værst efter græs, lucerne eller raps. Pletterne forsvinder dog ret hurtigt igen. Fra Bornholm skriver Frits Christensen, at kaliummangel i byg kun ses på et par enkelte arealer og begge med forfrugt græs flere år i træk.

Fosformangel synes kun at være observeret med få og enkelte angreb. Det er ofte i forbindelse med lettere kalkmangel, at man har set fosformangel.

Lyspletsyge (manganmangel) blev set med ret udbredte, men fortrinsvis svage angreb i vintersædmarkerne og langt svagere end i foråret 1982.

I vårsædmarkerne er der fortrinsvis kun tale om svage angreb, som dog bedømmes som ret udbredte.

Meldug (Erysiphe graminis) har været meget udbredt i vinterbygmarkerne foråret igennem. Selv hvor der har været behandlet med anerkendte meldugmidler, har der været enkelte meldugpustler på bladene. E. Ellegaard Jørgensen, Allingåbro,

skriver således, at der stadig kan konstateres meldug i vinterbygmarkerne trods sprøjtning med egnede midler. Leif Ejlebjerg Jensen, Sorø, skriver, at vinterbygmarkerne generelt er kraftigt angrebet af meldug. De fleste har dog sprøjtet rettidigt med Bayleton 25 WP, men ofte uden forventet virkning. Der er desværre også enkelte, som har taget reglerne for sprøjtning for lemfældigt. Avlen er kommet ud til så stor en dyrkerkreds, at alvoren vedrørende dyrkningsreglementet ikke fattes klart nok. Der forventes derfor et stærkt øget smitte-tryk på al den sentsåede vårbyg.

I vinterhvedemarkerne har der været tale om ret udbredte angreb, som dog generelt de fleste steder betegnes som forholdsvis svage. Angrebene synes ikke at have bredt sig væsentligt i løbet af maj måned. De kraftigste meldugangreb er blevet set i bl.a. sorten Disponent, medens angrebene i Anja, Kraka og til dels Vuka kun har været forholdsvis moderate. Tage Andersen, Skanderborg, skriver således om vanskelighederne ved at køre i den våde jord. "Angreb af meldug er set i vinterhvedemarkerne siden midten af maj og har været ret udbredte, men de er ikke blevet forværret i månedens løb. En del landmænd har sprøjtet omkring den 20. maj, men med jorden vandmættet hen til 1. juni har det været svært på de mest lerede jorde at få gennemført sprøjtningen til tiden. Hvor der er sprøjtet, har virkningen dog været god nok". N. P. Bladt, Haderslev, skriver, at omkring den 20. maj var der en kraftig udvikling af melduggen i vinterhveden, og uanset om der var sprøjtet eller ej. Siden har melduggen været vanskelig at holde nede både med Bayleton 25 WP og Tilt. Fra Svendborg skriver A. S. Asmussen, at meldug kan findes i bunden af alle vinterhvedemarkerne. Den sidste uge i maj måned var der med det gode vejr basis for nyinfektioner og helt op på det tredjeøverste blad. Kurt Rasmussen, Næsby, skriver, at der i de fleste vinterhvedemarker kun kan ses svage meldugangreb. Der er dog tale om ret kraftige angreb i enkelte marker. Helge

Rasmussen, Nyborg, skriver, at der i meget kraftige og tætte vinterhvedemarker, som ikke har været behandlet med et systemisk meldugmiddel, nu er ret stærke angreb af meldug. Leif Ejlebjerg Jensen, Sorø, skriver, at hvedemarkerne i hele maj måned har været inficeret i bunden og på nedre stængler. Det er dog kun sjældent, at meldugangrebet har bredt sig til de øvre dele af planten. Mads Kristensen, Roskilde, skriver, at Disponent-hveden mange steder er angrebet helt op på næstøverste blad på trods af sprøjtning med Tilt eller Bayleton. De øvrige sorter har kun svage angreb også på trods af en bekæmpelse. N. O. Larsen, Frederikssund, skriver, at der findes meget lidt meldug i Kraka-hvede, men stærkere angreb i både Vuka og Anja og rigtig slemt i Disponent. Fra Lolland-Falster skriver Kaj N. Eriksen, at der generelt er foretaget en forebyggende bekæmpelse på stadium 6 med Tilt eller Bayleton, og hvor det ikke er sket, er der mange steder stærke angreb både af meldug og gulrust, værst i de modtagelige sorter. Fra Bornholm skriver Frits Christensen, at meldug har kunnet findes i vinterhveden fra vinterens slutning, og at den har holdt sig i bunden af markerne og endnu ikke bredt sig op på planterne.

I vårbygmarkerne blev der i begyndelsen af maj måned konstateret de første meldugpustler. I de tidligtsåede marker har angrebet bredt sig noget, og blev ved udgangen af maj måned bedømt som ret udbredt, men dog som forholdsvis moderat. På dette tidlige tidspunkt af vårbyggens udvikling synes der at være fundet meldug i alle sorter, og oplysninger om sortsforskelle kan næppe gives på nuværende tidspunkt.

Hvedens brunpletsyge (Septoria nodorum) har i hele maj måned været meget sparsomt til stede i vinterhvedemarkerne. Det antages, at det ret kølige vejr har gjort, at sygdommen ikke har bredt sig. Det, der i de allerfleste tilfælde er konstateret af pletter på bladene, er angreb af hvedens gråpletsyge.

Hvedens gråpletsyge (Septoria tritici) har i det fugtige, kølige vejr været ret udbredt. I så godt som alle vinterhvedemarker har man i vinterens løb og i forårstiden kunnet konstatere angreb af hvedens gråpletsyge, som i de fleste tilfælde holder sig på de nedre plantedele. I det fugtige vejr er svampen dog gået lidt højere op, og i de allerfleste tilfælde er der sket forveksling af hvedens brunpletsyge og hvedens gråpletsyge. Ved mikroskopering af indsamlede og indkomne prøver har det som regel vist sig at være hvedens gråpletsyge.

Hundegræs bladpletsyge (Mastigosporium rubricosum). I adskillige hundegræsmarker er der i det fugtige vejrlig konstateret en del bladpletter, som ved nærmere undersøgelse har vist sig at være Mastigosporium rubricosum. Carsten Ulrik Hansen, Ringsted, skriver således, at der i alle hundegræsfrømarker er set kraftige angreb af bladpletsygen.

Gulrust (Puccinia striiformis) har været ret udbredt, men i det meste af maj måned kun med svage angreb. I de allersidste dage af maj skete der dog en kraftig opblussen af angrebene i visse egne. Gulrust er konstateret overalt i landet, hvor der dyrkes vinterhvede. Martin Andersen, Flauenskjold, skriver således, at gulrust ikke er udbredt i området, men at der lokalt kan ses kraftige angreb. I Øst-Vendsyssel er det kun i sorten Anja, at man har set gulrust. I Vuka synes der endnu ikke at være angreb. Fra Kolindeggen skriver Erik Fredenslund, at der kan ses gulrust i enkelte både Anja- og Krakahvedemarker, og at den har bredt sig kraftigt i slutningen af måneden. Kurt Rasmussen, Næsby, omtaler en del gulrust, men mest i sorterne Vuka og Anja, men at der også kan være lidt i sorterne Kraka og Calif. Leif Ejlebjerg Jensen, Sorø, skriver, at Anjamarkerne generelt er angrebet overalt på de

nedre dele af planten, og pletvis kan nu ses arealer på 3-4 m² med angreb helt til fanebladet. I de sidste dage af maj findes der nu sporadisk angreb i de fleste Krakamarker, men kun i bunden. Mads Kristensen, Roskilde, skriver, at der er set stærke angreb af gulrust i flere Vukamarker. Bayleton holder øjensynligt kun i 2-3 uger. Kraka er endnu ikke angrebet voldsomt, men der kan findes enkelte pletter i de fleste marker. N. O. Larsen, Frederikssund, skriver, at der er svage angreb i Nordsjælland i Vuka og stærkere angreb i Solid, hvorimod der ikke er set noget i Kraka. I de allersidste dage af maj er der sket en opformering af angrebet, og man kan nu se mange kraftige angreb. Søren Hansen, Stege, skriver, at der i de tre hovedsorter Anja, Kraka og Vuka kan findes gulrust i betydelig grad. Gulrustbekæmpelsen blev foretaget i begyndelsen af maj, og i disse marker ses nu en begyndende opblomstring af angrebene.

Byggens bladpletsyge (Drechslera teres) har været ret udbredt i vinterbygmarkerne. Der har mest været tale om nettypen i vinterbygmarkerne, og den har ofte bredt sig opad også i marker, hvor der er behandlet med Tilt eller Sportak. I vårbygmarkerne er der også set adskillige angreb af bladpletsygen, mest af plettypen. I alle marker, hvor der er konstateret angreb, har der været byg som forfrugt, og der var tydelige rester af halm, hvorfra smitten har bredt sig.

Byggens skoldpletsyge (Rhynchosporium secalis) har været ret udbredt i vinterbygmarkerne. I vårbygmarkerne er der også set en del skoldpletsyge, men angrebene synes stort set at være forholdsvis moderate i de fleste marker. Hvor der er set de kraftigste angreb, har der ligeledes været tale om marker, hvor der har været byg som forfrugt, og hvor der er en del halm- og strårester på jordoverfladen.

BEDEROER

Bedeskimmel (Peronospora farinosa f. sp. betae) er ikke konstateret i frøroemarkerne i maj 1983.

Rodbrand (Phoma betae, Pythium spp. o.a.) er set med ret udbredte angreb, som dog i maj måned hidtil har været forholdsvis svage. Der frygtes dog kraftigere angreb med bl.a. stigende temperatur, og herom skriver bl.a. Poul Olsen, Høbro: "På grund af den meget faste og skorpede jord frygter vi udbredt rodbrand, men endnu har vi dog ikke haft de store problemer". G. Bank Jørgensen, Give, skriver, at rodbrand er nem at finde i bederoemarkerne, og at der nu ses enkelte ret stærke angreb i roer, der er sået så sent som 1. maj. Erik Fredenslund, Kolind, skriver, at vejrliget med de mange fugtige marker ser ud til at forstærke problemerne med rodbrand i år. Søren Hansen, Stege, skriver, at der endnu kun ses spredte angreb, men at der findes kraftigere angreb, som det kunne frygtes på grund af den sammenslemmede jord.

KÁLROER, RAPS O.A. KORSBLØMSTREDE

Kålskimmel (Peronospora parasitica) er set i adskillige vinterrapsmarker landet over. I det fugtige vejrlig har der været angreb på de nederste blade i så godt som alle vinterrapsmarker.

Gråskimmel (Botrytis cinerea). I en del vinterrapsmarker er der i maj måneds fugtige vejrlig set en del gråskimmel på ældre blade og stængler. Angrebet skønnes dog ikke at være så kraftigt, at en sprøjtning har været påkrævet.

Tørforrådnelse (Phoma lingam) er set i enkelte vinterrapsmarker med et sædskifte, hvor der ofte kommer vinterraps.

KARTOFLER

Fremspiringen af kartoflerne bedømmes generelt som ret tilfredsstillende. Enkelte steder synes der dog at være nogen uensartet fremspiring. Martin Andersen, Flauenskjold omtaler således denne uensartede fremspiring, og at man må forvente, at en del af kartoflerne er druknet. Erik Fredenslund, Kolind, skriver, at der i de tidligt lagte marker på sandjord er sket en rimelig god fremspiring. Mange kartofler er dog lagt så sent, at de endnu ikke er oppe. Svend Eg, Brande, skriver, at flere marker allerede er ompløjet i de seneste dage af maj på grund af, at det tidlige læggemateriale er rådnet bort. I de fleste marker er det dog kun sket pletvis. Peder Stendevad, Grindsted, skriver, at kartoflerne er lagt over en meget lang periode i år. En del marker spirer ganske normalt, mens visse sorter er meget sene i "aftrækket". F.eks. er Octavia især langsom, selv i mild og varm jord og ikke bare i de våde marker. N. O. Larsen, Frederikssund, skriver, at fremspiringen er sket noget uensartet, bl.a. på grund af iltmangel og dermed rodiltsvamp. Bejdsningen har ikke virket godt nok i år.

Ole Bagger

SKADEDYR PÅ LANDBRUGSPANTER

KORN OG GRÆS

Havrenematoden (Heterodera avenae) har kun optrådt med yderst få og fortrinsvis svage angreb.

Rugthripsen (Limothrips denticornis) og kornthripsen (L. cerealium). I vintersædmarkerne kunne der i sidste halvdel af maj måned iagttages en del thrips inden for skedebladet, som begyndte at blive gulligt.

Havrebladlusen (Rhopalosiphum padi), kornbladlusen (Sitobion avenae) og græsbladlusen (Metopolophium dirhodum). I sidste halvdel af maj måned blev der konstateret en del kornbladlus i vintersædmarkerne. Overvintringen af havrebladlus på hæg har været forholdsvis god, og der har været ret mange lus. I de sidste dage af maj blev der da også set en del havrebladlus i vårsædmarkerne. Det er især på Lolland-Falster og i Syd- og Midtsjælland, at angrebene har været tidlige og kraftige.

Smælderlarver (Agriotes spp.) har kun optrådt med få og som regel svage angreb. Det er primært i vårsædmarker sået efter grønjord, at man kan finde angrebet. A. S. Asmussen, Svendborg, skriver således, at smælderlarver er meget aktive i enkelte marker (grønjord som forfrugt), men findes oftest kun med begrænsede angreb.

Stankelbenlarver (Tipula paludosa) har optrådt med svage angreb i de fleste egne af landet. Hist og her har der dog været ret kraftige angreb, især hvor forfrugten har været græs. H. P. Nielsen, Bjerringbro, omtaler således enkelte ret stærke angreb alle steder, hvor der har været forfrugt græs. Poul

Olsen, Hobro, skriver ligeledes om enkelte vårbygmarker med angreb af stankelbenlarver. I alle tilfælde er det efter sent ompløjet græs. Angrebene synes de fleste steder i år at være bekæmpet med held med parathion. Tage Andersen, Skanderborg, omtaler enkelte arealer med byg sået efter græs, hvor det på hine steder er stærkt "afgræsset". C. E. Borregaard, Holstebro, omtaler stærke angreb i såvel korn som i roer med græs som forfrugt, men også efter anden forfrugt befængt med kvikgræs i efteråret 1982 er der set angreb. Kr. Jensen, Kibæk, skriver, at der er set en del angreb af stankelbenlarver, og de har været ekstra generende i år, fordi der ofte ikke har kunnet køres med sprøjte i marken. Der er konstateret angreb efter næsten alle former for græsmarker (incl. efterafgrøde af ital. rajgræs). L. Hangaard Nielsen, Videbæk, omtaler ret alvorlige angreb i græsmarker, især i 2. års markerne. G. Bank Jørgensen, Give, omtaler stærke angreb både i 2. og 3. års græsmarker, især på lav jord, samt stærke angreb efter ompløjet græs. Niels Uth, Grindsted, skriver, at angrebene i år er de kraftigste, han har set, hele græsmarker er næsten totalt afgnavede. Store pletter i korn, hvor man ikke har kunnet sprøjte på grund af regn. Erik Sandal, Grindsted, omtaler ligeledes flere kornmarker, men også en del roemarker der har været så kraftigt angrebet, at en omsåning eller isåning har været nødvendig. Svend Aage Hansen, Varde, omtaler hårde angreb af stankelbenlarver både i ældre græsmarker, korn samt i enkelte bederoemarker. Nogle steder har der været problemer med bekæmpelsen, idet jorden har været så våd, at det har været vanskeligt at køre på den. N. P. Bladt, Haderslev, omtaler stærke angreb i de fleste afgrøder efter græs. Også efter kvikpletter i korn og raps i 1982, kan der ses angreb i år.

Hårmyglarver (Bibio hortulanus) er kun set med yderst svage angreb.

Fritfluen (Oscinella frit). Flyvningen af fritfluen begyndte i midten af maj måned, og den 17. maj blev der udsendt en varseling til planteavlskonsulenterne. Flyvningen var dog ret moderat, og angrebene omtales især som moderate.

BEDEROER

Tusindben (Blaniulus spp.). Grundet det fugtige vejrlig og den milde vinter har der været ret mange tusindben til stede i bederoemarkerne. I adskillige bederoemarker har man i år kunnet finde en del tusindben i nærheden af planterne. En del marker er tillige blevet sået om på grund af kraftige angreb.

Kåltripsen (Thrips angusticeps) har kun optrådt med svage, ubetydelige angreb i bederoemarkerne.

Bedelusen (Aphis fabae) blev i de sidste dage af maj set i en del bederoemarker, navnlig i de sydlige landsdele. Ved undersøgelse af i alt 85 benvedlokaliteter på Øerne blev der konstateret æg eller bedelus på 25% af lokaliteterne. I 1982 forekom der bedelus på i alt 69% af de undersøgte lokaliteter. Antallet af overvintrende æg har således i år været langt mindre end sidste år. Flest var der f.eks. på Lolland-Falster, mens overvintringen i de øvrige egne var ret dårlig. Men grundet bederoernes ringe udvikling og sammenholdt med bedelusens overvintring blev der den 27. maj i prognosen sagt, at der kunne forventes tidlige angreb af bedelus i bederoemarkerne i 1983.

Stankelbenlarver (Tipula paludosa) blev set i en del bederoemarker med græs som forfrugt.

Smælderlarver (Agriotes spp.) er ligeledes set i en del roemarker efter græs, især i Jylland.

Viklerlarver (Cnephasia spp.). I enkelte marker er der set begyndende angreb i de sidste dage af maj måned.

Den matsorte ådselbille (Blitophaga opaca) har kun optrådt med svage angreb, som dog flere steder betegnes som ret udbredte (H. P. Nielsen, Bjerringbro; Erik Fredenslund, Kolind; Erik Sandal, Grindsted; L. Hangaard Nielsen, Videbæk, og G. Bank Jørgensen, Give).

Runkelroebillen (Atomaria linearis) har generelt kun optrådt med enkelte svage angreb. Der blev de sidste dage af maj måned dog konstateret en del runkelroebiller i bederoemarkerne, især i de sydlige landsdele. Kaj N. Eriksen, Lolland-Falster, skriver således, at der i sukkerroerne er set angreb både af smælderlarver og lidt af thrips, men især runkelroebiller er meget skadevoldende.

Bedefluen (Pegomyia hyoscyami). I slutningen af maj måned blev der set en del æglægning på de små bederoeplanter. Flere steder blev æglægningen bedømt som ret kraftig, men der blev i maj måned ikke konstateret skader. De første miner blev set enkelte steder. Angrebene af bedefluer betegnes i 1983 som langt svagere end i 1982.

KÅLROER, RAPS O.A. KORSBLOMSTREDE

Kålthripsen (Thrips angusticeps) har i kålroe- og rapsmarkerne optrådt med svage, moderate angreb.

Glimmerbøssen (Meligethes aeneus) har i foråret 1983 kun optrådt med moderate angreb i vinterrapsmarkerne. Og med den sene såning af vårrapsen, er der endnu ikke konstateret angreb her i maj måned. Martin Andersen, Flauenskjold, skriver således, at glimmerbøsserne i vinterrapsmarkerne først var

aktive efter begyndende blomstring, hvorfor skaden bedømmes som meget moderat. Poul Olsen, Hobro, omtaler, at der i vinterrapsmarkerne kun har været behov for bekæmpelse en enkelt gang, og nu, hvor rapsen blomstrer, er skaderne ovre for i år. Vårrapsen står endnu kun med 2-4 blade. G. Bank Jørgensen, Give, skriver, at der i vinterrapsens knopstadium kun var ret få glimmerbøsser, men at der, da rapsen blomstrede, senere kom ret mange til.

Skulpesnudebiller (Ceutorrhynchus assimilis) er set med ret udbredte, men dog fortrinsvis svage angreb. Angrebene bedømmes som lidt mere udbredte i 1983 end i 1982. Martin Andersen, Flauenskjold, skriver, at angrebene er set ved begyndende blomstring i vinterrapsen, men synes ikke at være ret omfattende, idet den megen nedbør åbenbart har bremset snudebillernes aktivitet. G. Bank Jørgensen, Give, skriver, at angrebene vel ikke har været udpræget stærke, og at de få vinterrapsavlere, der er, ret konsekvent har sprøjtet - om ikke direkte - så på glimmerbøsser, fordi de var nervøse for angreb af skulpesnudebiller. Mads Kristensen, Roskilde, skriver, at der på varme dage har været et mylder af snudebiller i vinterrapsmarkerne. Der er ikke fundet nogen synderlig effekt af pyrethroiderne over for snudebillerne. Selv om der er blevet behandlet, ser billerne uhyre aktive ud. Claus S. Madsen, Roskilde, skriver, at der i alle vinterrapsmarker er set skulpesnudebiller i større eller mindre antal. Fra Møn skriver Søren Hansen, at der i enkelte vinterrapsmarker er set særdeles kraftige angreb. Fra Bornholm skriver Frits Christensen, at der har været forekomst af skulpesnudebiller siden midten af maj i vinterrapsmarkerne. Bekæmpelsen har de fleste steder været effektiv. I et areal på Nordbornholm, hvor der ikke den sidste uge er foretaget bekæmpelse, fandtes der den 31. maj

ca. 2 snudebiller pr. plante. Den bornholmske avl af vinter-raps er fortsat ikke stor, idet der kun findes 200 ha fordelt på 32 avlere.

Skulpegalmyggen (Dasyneura brassicae) begyndte at flyve i slutningen af maj måned. Den 24. maj udsendte Planteværnscentret i Lyngby varsling for skulpegalmyggens 1. generation. Forekomsten af skulpegalmyggens 1. generation synes at være ret sparsom.

KARTOFLER

Coloradobillen (Leptinotarsa decemlineata). Ved Statens Plante-tilsyn blev man gjort bekendt med fund af coloradobiller den 20., 23., 24., 25., 26., 28. og 30. maj, hvor der i alt blev fundet 23 ilanddrevne biller ved Horreby på Falster.

Ole Bagger

SYGDOMME OG SKADEDYR PÅ HAVEBRUGSPANTER

=====

Klimaskader. Det fortsatte meget fugtige vejr i maj måned har givet mange problemer på friland. Meget af det almindelige forårsarbejde har måttet vente på tålelige færdselsforhold i markerne. Afgrøder, som er sået nogenlunde rettidigt, har haft en dårlig fremspiring. Dette skyldes, at regnen har trukket ekstra jord ned over rækkerne, hvorved sådybden er blevet forøget. Endvidere har den megen regn været årsag til, at luftskiftet i jorden har været nedsat med en delvis kvælning af frøet til følge.

En yderligere påvirkning af såede og udplantede planter har været den kraftige udvaskning eller nedvaskning af kvælstof, hvorved planter har vist tydelige tegn på næringsmangel.

Under plast har det kraftige og vedvarende skydække bevirket, at planternes udvikling var meget gejl, specielt har det været gældende for kinakål og blomkål, medens salat har klaret forholdene bedre.

I væksthushar de samme forhold, som under plast gjort sig gældende, dog har det vist sig, at endnu flere kulturer har været påvirkede af lysmangelen. Det gælder således mange potteplantekulturer, ligesom afgrøder til snit har været generet.

I udplantet blomkål og kinakål har de specielle vejrforhold bevirket, at planterne har haft en ændret udvikling. Således har det vist sig, at kinakål, der var behandlet forskriftsmæssigt, trods behandlingen gik næsten 100% i blomst, ligesom blomkål havde en dårlig udvikling.

Pythium spp. og Phytophthora spp. har angrebet mange kulturer. Potteplantekulturer har fået rødderne helt ødelagt. Tilsyneladende har angrebene været flere og stærkere i år end andre år, hvilket muligvis står i forbindelse med den ringe lys-

mængde og høje luftfugtighed. I agurk og tomat findes tilsvarende angreb. I mange tilfælde står disse angreb i forbindelse med anvendelse af fjorgamle måtter.

Kålskimmel (Peronospora brassicae). Under de kølige, meget fugtige forhold har der været mange angreb af kålskimmel i alle arter af dyrkede kål.

Gråskimmel (Botrytis cinerea) er konstateret i mange afgrøder. Således har svampen forårsaget ødelæggelser i salat udplantet under plast, hvor fugtighedsforholdene har passet svampen usædvanligt godt. Yderligere er der fundet mange angreb af svampen i bunden af jordbær, hvor planterne er blevet angrebet i blad- og blomsterstilke. Disse angreb kan få alvorlige følger for den videre udvikling af planterne, idet det vil være meget vanskeligt at bekæmpe svampen ved sprøjtninger.

Frugttræskurv (Venturia inaequalis og V. pirina) har haft en kraftig sporespredning i løbet af måneden, og svampen har mange steder fået virkelig godt fodfæste. Angrebene er i denne måned kraftigere, end det har været set i mange år. Bekæmpelsen af svampen har yderligere været vanskeliggjort af den megen fugtighed.

Rosenmeldug (Sphaerotheca pannosa) har udviklet meget kraftige angreb i væksthusrøser til afskæring. Det var ellers ikke ventet, at svampen ville udvikle så kraftige angreb under de mørke vejrforhold.

Jordbærnemater (Aphelenchoides spp.) er konstateret med ret kraftige angreb i mange jordbærarealer. Det formodes, at de store regnmængder har været medvirkende til at give skadedyret gode livsbetingelser.

Bladlus (Aphididae) er fundet i store mængder på hække af både bøg og tjørn. Trods det fugtige vejr er der ikke konstateret svampeangreb i bladlusene.

Liljebillen (Lilioceris lili) er fundet både i liljer og kejserkrone. I nogle tilfælde er planterne blevet meget stærkt skadet, når de har været udsat for massive angreb af billerne.

Øresnudebille (Otiorhynchus spp.). Larverne af denne bille har ødelagt rodsystemet på en del jordbærearer, hvor det typiske skadebillede har været, at planterne ikke kunne udvikle sig normalt.

Løgfluen (Delia antiqua) har forårsaget store skader i purløg, hvor hele toppen på planterne blev ødelagt. I jorden ved planterne blev der fundet meget store mængder af pupper med næsten fuldt udviklede fluer i. Efter fluernes udvikling er flyvningen begyndt midt i måneden.

Frugttræspindemider (Panonychus ulmi) har overvintret godt, og i plantagerne er der fundet de første angreb af spindemiderne.

Væksthusspindemider (Tetranychus urticae). I væksthuskulturer til afskæring, f.eks. roser, har det været vanskeligt at holde angrebene nede. I hobbyvæksthuse er de første angreb af spindemider ligeledes fundet. Hvor kulturerne tillader det, er der fra havefolket meget stor interesse for at anvende biologisk bekæmpelse af spindemiderne.

Snegle (Gastropoda). I det meget fugtige vejr har der været meget store mængder snegle fremme, og de har kunnet lave skader højt op i planterne.

Lars A. Hobolth